

**URZĄD OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w m. st. WARSZAWIE

Pl. Powstańców Warszawy 1

00-950 Warszawa 1, P - 36

Tel. (0-22) 826-89-54, Fax (0-22) 826-89-54

E-mail: warszawa@uokik.gov.pl

RWA-50/S/11/323/99/RP

Warszawa, dn. 29 czerwca 2000r.

DECYZJA Nr RWA – 14/2000

I. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. Nr 52, poz. 547 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej „Dążność” w Nowym Dworze Mazowieckim przeciwko Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim, nakazuje się Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii ciepłej poprzez odmowę uznania zmniejszenia mocy zamówionej.

II. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. Nr 52, poz. 547 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej „Dążność” w Nowym Dworze Mazowieckim przeciwko Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim, nakazuje się Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii ciepłej poprzez sprzedaż energii ciepłej w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców, poprzez żądanie od nich tej samej ceny, co w przypadku odbiorcy, który własnym kosztem i staraniem wybudował urządzenia energetyczne.

III. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. Nr 52, poz. 547 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej „Dążność” w Nowym Dworze Mazowieckim przeciwko Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim,

nakazuje się Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii ciepłej poprzez narzucanie uciążliwych warunków umowy podłączenia do miejskiej sieci ciepłej [zobowiązujących Spółdzielnię do: wykonania własnym kosztem i staraniem urzędów energetyki ciepłej] oraz zwiększenia średnic rurociągów przesyłowych budowanej sieci ciepłej, przynoszących Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. nieuzasadnione korzyści na skutek nieodpłatnego przejęcia wykonanych i sfinansowanych przez Spółdzielnię urządzeń na jego majątek.

IV. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. Nr 52, poz. 547 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej „Dążność” w Nowym Dworze Mazowieckim przeciwko Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim, nakazuje się Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii ciepłej poprzez zobowiązanie Spółdzielni do nieodpłatnej modernizacji węzłów ciepłych, będących własnością Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., co przynosi mu nieuzasadnione korzyści na skutek ulepszenia majątku będącego jego własnością.

UZASADNIENIE

W dniu 1 lutego 1999r. do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynął wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej „Dążność” w Nowym Dworze Mazowieckim (zwanej dalej Spółdzielnią lub Odbiorcą) o wszczęcie postępowania administracyjnego przeciwko Zakładowi Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim (zwanego dalej ZEC lub Zakładem) pod zarzutem stosowania praktyk monopolistycznych. Zdaniem Spółdzielni, ZEC narusza prawo poprzez niżej wskazane działania:

- zobowiązanie Spółdzielni do wykonania własnym kosztem i staraniem odcinka sieci ciepłej w ulicy Daszyńskiego od ulicy Zakroczymskiej do pomieszczeń węzłów w poszczególnych budynkach pomimo tego, że sieci ciepłe ujęte są w planie zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki;
- zobowiązanie Spółdzielni do zwiększenia średnic rurociągów przesyłowych sieci ciepłej o 30%, co wiąże się z koniecznością wybudowania rurociągu o znacznie większym koszcie realizacji;
- zobowiązanie Spółdzielni do modernizacji należących do ZEC węzłów ciepłych na koszt Spółdzielni;

- konieczność wnoszenia przez Spółdzielnię opłat za wydawanie warunków technicznych na opomiarowanie i montaż automatyki dla węzłów cieplnych, stanowiących własność ZEC-u;
- warunkowanie uzupełniania wody w instalacjach c.o. wodą energetyczną od montażu przez Spółdzielnię 40 wodomierzy w węzłach cieplnych, które są własnością ZEC;
- odmowie uznania zmniejszenia mocy zamówionej;
- narzucaniu Spółdzielni, jako odbiorcy ciepła, opracowane tabele temperatur wody grzewczej, ustalające ich zaniżony poziom;
- odmowie przyjęcia do eksploatacji odcinków sieci cieplnej rozprowadzających czynniki grzewcze z węzłów grupowych, wybudowanych i eksploatowanych przez ZEC.

W uzasadnieniu wniosku Spółdzielnia argumentuje przede wszystkim, iż ZEC odmawia dofinansowania lub pokrycia kosztów urządzeń montowanych w ramach modernizacji węzłów należących do ZEC. Ponadto żąda aby koszty urządzeń usprawniających, z punktu widzenia eksploatacji, pracę węzłów (np. regulatory różnicy ciśnień), jak również koszty urządzeń stanowiących element zabezpieczenia węzła cieplnego (np. naczynia przeponowe) pokryła ze swoich środków finansowych Spółdzielnia, mimo że węzły te zostały przekazane przez Spółdzielnię na własność ZEC-u. Zdaniem Spółdzielni to właśnie ZEC, jako właściciel powyższych urządzeń, winien z własnych środków dokonać modernizacji swoich węzłów.

Spółdzielnia podnosi również, iż narzucony przez ZEC warunek zwiększenia średnic rurociągu nie ma nic wspólnego z potrzebami dotychczasowych odbiorców, lecz jest podyktowany chęcią stworzenia sobie nieuzasadnionych w chwili obecnej rezerw przesyłowych bez jakiegokolwiek partycypacji w kosztach budowy.

Spółdzielnia wyjaśnia, iż ZEC wywierał na niej presję żądając uzupełnienia instalacji węzłów cieplnych o kosztowne urządzenia, takie jak regulatory różnicy ciśnień, liczniki ciepła, naczynia wzbiorcze itp. nie biorąc przy tym udziału w pokryciu kosztów.

Ponadto Spółdzielnia podniosła, iż ZEC jako jedyny dostawca ciepła na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego wymusza na Spółdzielni zamawianie większej ilości ciepła do budynków mieszkalnych, niż wynika to z rzeczywistych potrzeb. Dotyczy to głównie budynków, które zostały przez Spółdzielnię docieplone i z tych właśnie względów ich zapotrzebowanie na ciepło jest mniejsze. Tym bardziej, że liczniki ciepła są wyposażone w opcje rejestrowania faktycznej mocy szczytowej, a Spółdzielnia zobowiązała się pokryć koszty w wyniku jej przekroczenia w odniesieniu do danego zamówienia.

W odpowiedzi na ww. wniosek ZEC nie zgodził się z zarzutami Spółdzielni (pismo z dnia 10 maja 1999r.). Podniósł zwłaszcza, że uczestniczy w ramach swoich możliwości finansowych w pokrywaniu części kosztów modernizacji węzłów cieplnych Spółdzielni. Jednakże ze względu na stosowanie niskich cen za dostarczaną energię ciepłą odbiorcom, partycypacja ta jest ograniczona.

Odnosząc się do kwestii odmowy zmniejszenia mocy zamówionej, ZEC podnosi, iż nie można przyjąć stwierdzenia, że „Spółdzielnia może zamawiać tyle ciepła dla budynku ile jej się podoba”. ZEC nie uchyla się od korekty zapotrzebowania na ciepło w przypadku dociepleń budynków. Prowadzona korespondencja ze Spółdzielnią odnośnie negocjacji wielkości mocy zamówionej dotyczyła jedynie prawidłowości wyliczenia przedmiotowej korekty.

Ponadto ZEC podkreśla, iż wpisanie na stan ZEC-u węzłów cieplnych nastąpiło na skutek przejęcia majątku oddziału SPEC Warszawa. ZEC wyjaśnia, iż to że węzły ciepłe znalazły się na stanie ZEC nie jest żadnym dobrodziejstwem, gdyż przy braku możliwości naliczania w zakładzie budżetowym amortyzacji, koszty utrzymania i remonty węzłów

cieplnych stanowią poważne obciążenie finansowe dla ZEC-u. Przy stosowaniu jednakowych cen energii ciepłej dla wszystkich odbiorców (tylko węzły Spółdzielni pozostają na stanie ZEC) występowało subsydiowanie skrośne na korzyść Spółdzielni. Dlatego też ZEC wystąpił z propozycją, aby Spółdzielnia przejęła nieodpłatnie węzły ciepłne w swoich budynkach na swój stan.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów pismem z dnia 30 sierpnia 1999r. zawiadomił strony o wszczęciu na wniosek Spółdzielni postępowania administracyjnego w sprawie nakazania ZEC zaniechania praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez:

- odmowę uznania zmniejszenia mocy zamówionej;
- sprzedaż energii ciepłej w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców, poprzez żądanie od nich tej samej ceny, co w przypadku odbiorcy, który własnym kosztem i staraniem wybudował urządzenia energetyczne;
- narzucanie uciążliwego warunku umowy zobowiązującego Spółdzielnię do wykonania własnym kosztem i staraniem urządzeń energetyki ciepłej oraz zwiększenia średnic rurociągów przesyłowych budowanej sieci ciepłej, które to warunki przynoszą ZEC nieuzasadnione korzyści na skutek nieodpłatnego przejęcia wykonanych przez Spółdzielnię urządzeń na majątek ZEC;
- narzucanie uciążliwego warunku umowy zobowiązującego Spółdzielnię do nieodpłatnej modernizacji węzłów ciepłych, będących własnością ZEC, co przynosi ZEC nieuzasadnione korzyści na skutek ulepszenia majątku będącego jego własnością.

Odpowiadając na powyższe zawiadomienie ZEC podtrzymał swoje wcześniejsze stanowisko i wyjaśnienia (pismo z dnia 11 września 1999r.). Dodatkowo podał, iż warunki umowy jaka obowiązuje na dostawę energii ciepłej pomiędzy Spółdzielnią a ZEC nie obligują Spółdzielni (ani innych odbiorców) do wykonania własnym kosztem i staraniem odcinków sieci ciepłej, ani zwiększania średnic rurociągów przesyłowych sieci ciepłych. Ww. wymogi mogą tylko wystąpić wyłącznie w przypadku wydawania warunków podłączeniowych do miejskiej sieci ciepłej. Spełnienie tych warunków jest podstawą zapewnienia przez ZEC właściwych parametrów dostawy ciepła do projektowanych obiektów oraz dla dotychczasowych odbiorców. Ponadto ZEC nie zobowiązał Spółdzielni do przekazywania na majątek zakładu przyłączy i węzłów ciepłych. O przekazanie na majątek ZEC zabiegała Spółdzielnia.

ZEC wyjaśnia również, iż nie stosuje żadnych uprzywilejowanych taryf dla grup odbiorców, bowiem wszyscy odbiorcy własnym kosztem wybudowali przyłącza do miejskiej sieci ciepłej i węzły ciepłne. Podkreśla, że to właśnie Spółdzielnia znalazła się w pozycji uprzywilejowanej, gdyż w ramach przejęcia węzłów ciepłych na stan majątkowy ZEC nie ponosiła kosztów eksploatacji i remontów węzłów, pozostali odbiorcy prowadzą eksploatację i remonty ze środków własnych. Ponadto ZEC jako zakład budżetowy Miasta Nowy Dwór Mazowiecki jak również w obecnej formie prawnej nie zobowiązał Spółdzielni do przekazania na swój majątek przyłączy i węzłów ciepłych. O przekazanie na majątek ZEC zabiegała właśnie Spółdzielnia. Wynikało to z faktu, iż ZEC w kalkulacjach ceny za ciepło nie uwzględniał żadnej marży zysku oraz kosztów amortyzacji. Postawiony więc zarzut, że czerpał z tego tytułu nieuzasadnione korzyści jest bezpodstawny, gdyż eksploatując i remontując przejęte na stan węzły ponosił stosowne koszty. ZEC nie remontował z własnych środków węzłów innych odbiorców, którzy także wybudowali je z własnych środków, a nie zostały one przejęte na stan majątkowy ZEC.

W toku postępowania dowodowego Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny sprawy.

Zakład Energetyki Ciepłej w Nowym Dworze Mazowieckim rozpoczął działalność 1 stycznia 1993r. w formie zakładu budżetowego na mocy Uchwały nr 167/XXXI/92 Rady Miasta Nowy Dwór Mazowieckiej z dnia 6 października 1992r. i nadanego statusu, na bazie urządzeń i obiektów oddziału SPEC Warszawa.

W ramach komercjalizacji z dniem 24 marca 1999r. zakład budżetowy został przekształcony w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Gminy Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim.

ZEC świadczy na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego usługi dostawy energii ciepłej i jest na rynku lokalnym jedynym usługodawcą w tej dziedzinie.

Spółdzielnia jest usługobiorcą usług świadczonych przez ZEC. Z ww. usług korzysta poprzez sieci i urządzenia służące do przesyłania energii ciepłej.

Warunki dostaw energii ciepłej pierwotnie regulowała umowa nr 28/ZEC/93 zawarta pomiędzy ZEC a Spółdzielnią w dniu 1 listopada 1993r. Obecnie warunki te reguluje umowa nr 21/ZEC/99 zawarta pomiędzy ZEC a Spółdzielnią w dniu 29 grudnia 1999r.

Decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 20 października 1998r. (sygn. PCC/296/350/U/OT-7/98/MK) udzielono z urzędu Miastu Nowy Dwór Mazowiecki, prowadzącemu działalność gospodarczą w formie komunalnego zakładu budżetowego p.n. Zakład Energetyki Ciepłej, koncesji na przesyłanie i dystrybucję ciepła na okres do dnia 31 października 2008r. Ww. decyzję zmieniono decyzją Prezesa URE z dnia 18 czerwca 1999r. (sygn. PCC/296A/350/U/3/99) poprzez zastąpienie podmiotu, któremu udzielono koncesji z Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim.

Decyzją Prezesa URE z dnia 8 października 1999r. (sygn. OWA-820/350-A/18/99/BH) zatwierdzono taryfę dla ciepła ustaloną przez ZEC.

Należące do Spółdzielni budynki przy ulicy Daszyńskiego 7, Daszyńskiego 14, Sobieskiego 8 i Magistrackiej 1 były zasilane w energię ciepłą z lokalnej kotłowni węglowej mieszczącej się przy ulicy Daszyńskiego 14.

Celem podłączenia ww. budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej Spółdzielnia wybudowała własnym kosztem i staraniem (sfinansowała w 100%) odcinek sieci ciepłowniczej w ulicy Daszyńskiego.

W 1999 roku w ulicy Daszyńskiego Spółdzielnia wybudowała nową sieć ciepłowniczą, która ujęta była w planie zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Ponadto dokonała wymiany sieci ciepłowniczej na odcinku od budynku przy ulicy Magistrackiej 1 do budynku przy ulicy Sobieskiego 8.

Koszt realizacji sieci ciepłowniczej w ulicy Daszyńskiego wyniósł 81.255,80 zł, koszt modernizacji sieci ciepłowniczej doprowadzającej ciepło do budynków przy ulicy Daszyńskiego 7, Sobieskiego 8 i Magistrackiej 1 wyniósł 66.481,24 zł. A zatem całkowity koszt realizacji sieci ciepłowniczej wyniósł 147.737,04 zł.

Konieczność podłączenia ww. budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej wynika z potrzeby likwidacji uciążliwej dla otoczenia kotłowni węglowej.

Pismem z dnia 28 sierpnia 1998r. (sygn.: Arch.7358/28/98) Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim poinformował Spółdzielnię, iż „zgodnie ze zmianami do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Nowy Dwór Mazowiecki zatwierdzonymi

Uchwałą Rady Miejskiej Nr 41/IV/94 z dnia 9.11.1994r. przewiduje się likwidację lokalnych kotłowni i podłączenie ich odbiorców do sieci ciepłej istniejącej ciepłowni centralnej. Powyższe realizowane będzie w oparciu o koncepcję rozwoju systemu ciepłowniczego miasta pt. „Analiza rozwoju systemu ciepłowniczego miasta Nowy Dwór Mazowiecki” opracowaną przez firmę Instal AMC Engineering w Warszawie na zlecenie tutejszego Zakładu Energetyki Ciepłej. Jak wynika z ww. analizy w ulicy Daszyńskiego również przewidziana jest budowa sieci ciepłej.”

Pismem z dnia 12 listopada 1997r. Spółdzielnia zwróciła się do ZEC o wydanie warunków technicznych przyłączenia do miejskiej sieci ciepłej ww. budynków. Na co z kolei pismem z dnia 19 stycznia 1998r. ZEC poinformował Spółdzielnię, że dla podłączenia ww. budynków do miejskiej sieci ciepłej konieczne jest spełnienie następujących warunków:

- wykonania projektu przyłącza od ul. Zakroczymskiej do pomieszczenia węzła;
- realizacji przyłącza przy uwzględnieniu zwiększenia przepływu dla dostarczenia czynnika grzewczego o 30%;
- wykonania projektu węzła ciepłego;
- zakupu i montażu węzła ciepłego;
- przystosowania pomieszczenia i instalacji wewnętrznych budynków dla prawidłowej eksploatacji węzła ciepłego;
- partycypacji w budowie odcinka sieci od ul. Warszawskiej do Zakroczymskiej.

Na próbę negocjacji przez Spółdzielnię powyższych warunków (pisma z dnia 5 lutego 1998r. i 16 lutego 1998r.), ZEC oświadczył, iż nie będzie ponosił kosztów związanych zarówno z projektem jak i budową odcinka ciepłociągu przewidzianego od ulicy Zakroczymskiej do kotłowni przy ulicy Daszyńskiego (pismo z dnia 23 lutego 1998r.). Uznał, iż jako partycypację w kosztach ww. odcinka sieci ciepłej należy traktować koszty związane ze zwiększeniem średnicy rurociągu ciepłego na odcinku od ul. Warszawskiej do odgałęzienia w ul. Daszyńskiego.

Pismem z dnia 25 listopada 1999r. ZEC poinformował, iż aktualnie wszystkie budynki Spółdzielni są włączone do miejskiej sieci ciepłej.

Spółdzielnia podnosi również, iż narzucony przez ZEC warunek zwiększenia średnic rurociągu nie ma nic wspólnego z potrzebami dotychczasowych odbiorców, lecz jest podyktowany chęcią stworzenia sobie nieuzasadnionych w chwili obecnej rezerw przesyłowych bez jakiegokolwiek partycypacji w kosztach budowy.

ZEC natomiast argumentuje, iż zwiększenie średnic rurociągów przesyłowych sieci ciepłej o 30% jest podyktowane bezpieczeństwem cieplnym odbiorców (np. przy okresowym zwiększonym zapotrzebowaniu ciepła), zmniejszeniem prędkości przepływu czynnika grzewczego oraz możliwością przyłączenia potencjalnych odbiorców zamieszkujących w budynkach nie należących do Spółdzielni, a zasilanych do tej pory z kotłowni Spółdzielni.

Wnioskodawca podnosi, iż Zakład wymusza na Spółdzielni dokonywanie modernizacji węzłów ciepłych, będących własnością ZEC. I tak pismem z dnia 2 czerwca 1997r. ZEC przesłał Spółdzielni protokoły dla doboru liczników ciepła w węzłach: Bohaterów Modlina 61, 63, 67, 69, 71 i Chemików 3,5,7,9,11 oraz poinformował, iż powyższe urządzenia winy być zaprojektowane i zamontowane łącznie z regulatorami różnicy ciśnień i ograniczeniem przepływu.

Pismem z dnia 13 listopada 1997r. Zakład przesłał Spółdzielni projekty techniczne modernizacji węzłów w budynkach przy ulicy Chemików 5 i Chemików 11 i poinformował,

iż zaprojektowany ciepłomierz należy zmienić na większy. Jednocześnie poinformował, iż modernizacja ta pociąga za sobą konieczność montażu takich urządzeń jak wymienniki ciepła JAD, naczynia przeponowe, zawór bezpieczeństwa, reduktor dopustu wody, automatyczne odpowietrzniki instalacji wewnętrznej c.o. Przy czym oświadczył, iż ZEC z własnych środków zakupi i zamontuje wymiennik ciepła oraz reduktor ciśnienia na dopuszczenie wody sieciowej do instalacji wewnętrznej. Pismem z dnia 1 kwietnia 1998r. Spółdzielnia przekazała Zakładowi fakturę potwierdzającą zakup i montaż regulatorów różnicy ciśnień w ww. budynkach oraz podniosła, iż montaż przedmiotowych urządzeń został wykonany według uzgodnionej z ZEC dokumentacji i potwierdzony protokołami odbioru z dnia 15.12.1997r. Ponadto podniosła, iż ZEC winien zwrócić jej koszty zakupu i montażu ciepłomierzy w węzłach, gdyż jako właściciel to on powinien je modernizować i unowocześniać. Pismem z dnia 6 kwietnia 1998r. ZEC wyjaśnił, iż warunki techniczne wydawane dla celów projektowych (a następnie wykonawstwa) mają na celu właściwą pracę całego systemu ciepłowniczego, co leży w zakresie zarówno odbiorcy, jak i producenta ciepła. Połączenie urządzenia liczącego ciepło z możliwością dokładnego ustawienia parametru ciśnienia pracy węzła cieplnego daje możliwość uzyskania optymalnego skierowania strumienia ciepła na dany obiekt, a tym samym uzyskania oszczędności w ogrzewaniu. Dlatego też przy opomiarowaniu wymagany jest regulator różnicy ciśnień.

Spółdzielnia podnosi również, iż ZEC wywierał na niej presję żądając uzupełnienia instalacji węzłów cieplnych o kosztowne urządzenia, takie jak regulatory różnicy ciśnień, liczniki ciepła, naczynia zbiorcze itp. nie biorąc przy tym udziału w pokryciu kosztów.

Z wyjaśnień ZEC wynika, że przeponowe naczynie zbiorcze zabezpiecza właściwe funkcjonowanie instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania. Pozwala na utrzymanie stałego ciśnienia i poziomu wypełnienia instalacji grzewczej, przejmując rozszerzalność (zwiększenie objętości) wody przy wzroście temperatury, natomiast przy obniżaniu temperatury wody w grzejnikach na skutek działania zamontowanej w naczyniu membrany powoduje stały poziom wody grzewczej w instalacji wewnętrznej obiektów. Wielkość naczynia zbiorczego uzależniona jest od ilości wody grzewczej zawartej w grzejnikach. Regulatory różnicy ciśnień służą zaś stabilizacji warunków pracy węzła cieplnego, jak też ograniczaniu ilości poboru ciepła, określonego zleceniem – brak tego urządzenia umożliwia przekroczenie limitu poboru ilości ciepła. A więc są to urządzenia, które służą głównie Spółdzielni.

Natomiast Spółdzielnia podnosi, iż naczynie zbiorcze jest zaliczane do elementów węzła cieplnego, czego dowodzi zapis pkt 2.5 PN-90/B-01430 – „Ogrzewnictwo. Instalacje centralnego ogrzewania. Terminologia.” Wobec czego stoi na stanowisku, iż nie będzie ponosić kosztów zakupu przedmiotowych elementów niezbędnych do należącego do ZEC węzła cieplnego.

Ponadto Spółdzielnia podnosi, iż ZEC wymusza na niej konieczność wnoszenia opłat za wydawanie warunków technicznych na opomiarowanie i montaż automatyki dla węzłów cieplnych, stanowiących własność ZEC-u. Pismem z dnia 30 lipca 1998r. ZEC wyjaśnia, iż pobieranie opłat za wykonywanie dodatkowych czynności technicznych, które nie mieszczą się w zakresie produkcji i dostawy ciepła zostało wprowadzone Uchwałą nr 400/97 z dnia 23 grudnia 1997r. Zarządu Miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Spółdzielnia uznała zaś, iż nie ma ona obowiązku partycypowania w kosztach modernizacji węzłów będących własnością ZEC, a tym bardziej wnoszenia opłat za wydanie warunków technicznych dotyczących tych węzłów (pismo z dnia 24 lipca 1998r.).

We wniosku Spółdzielnia podniosła również, iż ZEC uzależnia uzupełnienie instalacji wewnętrznych wodą energetyczną od zainstalowania przez Spółdzielnię liczników.

Pismem z dnia 24 lipca 1998r. ZEC poinformował Spółdzielnię, iż w związku z drastyczną podwyżką cen wody energetycznej przez dostawcę – firmę BENCKISER S.A. – począwszy od sezonu grzewczego 1998/1999 instalacje wewnętrzne budynków nie posiadające liczników wody na dopuszczenie z sieci ciepłowniczej będą uzupełniane wodą wodociągową. Dalsze uzupełnianie instalacji wewnętrznych wodą energetyczną będzie możliwe w przypadku zakupu przez Spółdzielnię 40 liczników ciepłej wody i zamontowanie ich na rurociągach dopustowych.

W piśmie z dnia 10 maja 1999r. skierowanym do Urzędu ZEC wyjaśnia, iż instalacje wewnętrzne odbiorców zgodnie z projektami technicznymi budynków winny być uzupełnione wodą gruntową wodociągową. Dla przedłużenia sprawności instalacji wewnętrznych (zmiękczonej wody energetycznej nie powoduje osadzania kamienia i blokowania przepływu), ZEC w uzgodnieniu ze Spółdzielnią napelnił wewnętrzne instalacje budynków należące do Spółdzielni zmiękczonej wodą energetyczną i prowadził uzupełnianie ubytków tą wodą. Jednakże na skutek 6-krotnego wzrostu cen wody energetycznej, mając na względzie dobro odbiorców ciepła i Spółdzielni poprzez przedłużenie żywotności instalacji wewnętrznych budynków, ZEC wystąpił z wnioskiem o montaż przepływomierzy celem możliwości rozliczania pobranej wody energetycznej. Zaznaczył ponadto, iż koszt montażu liczników wody w stosunku do zysku wynikłego z przedłużenia żywotności instalacji budynków jest znikomy.

W piśmie z dnia 6 lipca 1999r. ZEC wyjaśnia, iż woda wodociągowa po uzdatnieniu (usunięciu z niej zanieczyszczeń mechanicznych, chemicznych i bakteriologicznych) zawiera pewne ilości soli mineralnych nadających jej odpowiednie własności organoleptyczne jak smak i zapach. Odpowiednia zawartość rozpuszczonego w niej tlenu poprawia te własności. Odczyn wody wodociągowej winien być utrzymany w granicach obojętnego - pH 7. Rozpuszczone w niej sole mineralne, a także obojętny odczyn niezbędne są do prawidłowego funkcjonowania żywych organizmów. Sole te powodują twardość wody ok. 7 mval/l, co uniemożliwia bezpośrednie stosowanie jej jako wody energetycznej do kotłów parowych i wodnych. Rozpuszczone w wodzie sole wapnia, magnezu, manganu, żelaza powodują twardość ogólną wody. Podczas termicznego procesu sole te ulegają rozkładowi i wytrącają się z roztworu w postaci soli nierozpuszczalnych, które osiadają na ściankach wymienników i rurociągów powodując ich zarastanie, aż do całkowitego zapychania się. Powstaje w ten sposób kamień kotłowy uniemożliwiający przewodzenie ciepła. Duża zawartość rozpuszczonych w wodzie gazów (tlen i dwutlenek węgla) wydzielających się w procesie ogrzewania wody powoduje korozję urządzeń. Woda podawana do kotłów energetycznych, niezależnie od źródeł jej czerpania musi być odpowiednio przygotowana (uzdatniona i odgazowana). Musi ona odpowiadać polskim normom i normom określonym przez producentów kotłów energetycznych. Przygotowanie wody energetycznej prowadzi się metodami chemicznymi i fizycznymi na urządzeniach zwanych stacjami uzdatniania wody. Podstawowym parametrem wody energetycznej jest jej twardość, która wynosi ok. 0,02 mval/l (dla porównania twardość wody wodociągowej wynosi ok. 7 mval/l). Ponadto zawartość rozpuszczonego w niej tlenu wynosi 0,05 mg/l, zaś w wodzie wodociągowej waha się w granicach 6-7 mg/l.

Jednakże, jak wyjaśnia ZEC, nie wywiera on presji na Spółdzielnię, gdyż to Spółdzielnia ma prawo decydować, czy uzupełniać instalację wewnętrzną c.o. wodą uzdatnioną czy wodociągową.

Spółdzielnia we wniosku podnosi również, iż ZEC odmawia zmniejszenia mocy zamówionej do budynków Spółdzielni. Pismem z dnia 21 września 1998r. Spółdzielnia poinformowała ZEC, iż w związku z wykonanym dociepleniem ścian niektórych budynków,

zapotrzebowanie ciepła na ogrzewanie tych budynków uległo zmniejszeniu. W związku z powyższym wnosi o zmniejszenie mocy zamówionej następująco:

- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 61 o 89,5 KW do wielkości 346 KW
- dla budynku przy ul. Chemików 11 o 59,7 KW do wielkości 300 KW
- dla budynku przy ul. Chemików 5 o 67,7 KW do wielkości 350 KW
- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 24 o 15 KW do wielkości 405 KW
- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 22 o 15 KW do wielkości 306 KW
- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 20 o 15 KW do wielkości 405 KW

Podstawą do przeprowadzenia obliczeń korygujących była wielkość współczynnika przenikania ciepła „K” dla ścian zewnętrznych przed ociepleniem przyjęta w oparciu o projekty techniczne instalacji c.o. ww. budynków (pismo Spółdzielni z dnia 1 października 1998r.). Ponadto wyliczenie zapotrzebowania na moc Spółdzielnia zawarła w piśmie do ZEC z dnia 2 października 1998r.

W odpowiedzi na powyższe pismem z dnia 28 października 1998r. ZEC przekazał własne wyliczenie mocy zamówionej:

- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 61 o 84,1 KW do wielkości 351,4 KW
- dla budynku przy ul. Chemików 11 o 56,1 KW do wielkości 303,6 KW
- dla budynku przy ul. Chemików 5 o 63,6 KW do wielkości 354,1 KW
- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 24 o 14,2 KW do wielkości 405,8 KW
- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 22 o 14,2 KW do wielkości 306,8 KW
- dla budynku przy ul. Bohaterów Modlina 20 o 14,2 KW do wielkości 405,8 KW

W związku z powyższym wniósł o skorygowanie zleceń na dostawę energii cieplnej do ww. budynków. ZEC uzasadnił, iż korekta zgłoszonych przez Spółdzielnię zamówionej mocy nastąpiła na skutek niezgodnego z normą PN-91/B-02020 zastosowania współczynnika przewodzenia ciepła oraz błędu matematycznego wyliczenia współczynnika R – oporu przyjmowania ciepła.

Pismem z dnia 12 listopada 1998r. Spółdzielnia podniosła, iż ZEC wprowadzając korekty do nowych wyliczeń wielkości mocy zamówionej próbuje zmusić Spółdzielnię do zamówienia większej ilości ciepła niż jest jej to potrzebne. Spółdzielnia podniosła również, iż dokonana przez ZEC korekta tylko w nieznacznym stopniu odbiega od zamówień Spółdzielni (korekta ZEC o wielkości rzędu 0,8 KW, w przypadku budynków przy ulicy Bohaterów Modlina 20, 22 i 24, stanowi zaledwie 0,2% wielkości ujętej w zamówieniach Spółdzielni) i jest wyraźnym działaniem na zwłokę w celu jak najdłuższego naliczania obciążeń za zawyżone wielkości mocy zamówionej. Ponadto w piśmie tym Spółdzielnia podniosła, iż żądanie szczegółowego uzasadnienia podawanych w zleceniach wielkości zamówień i warunkowanie sposobu rozliczenia dostarczeniem takich wyjaśnień nosi znamiona działania monopolistycznego. Dalsza wymiana korespondencji na ten temat pomiędzy stronami nie przyniosła żadnych rezultatów.

Różnica w określeniu wielkości mocy zamówionej przez obie strony wynikała z faktu, iż ZEC wyliczając przedmiotową wielkość, przyjął współczynnik przewodzenia ciepła λ dla styropianu (na podstawie normy PN-91/B-02020) w wysokości $0,050 \text{ W}/(\text{m}^2 \times \text{K})$ tj. dla warunków wilgotnych, zaś Spółdzielnia przyjęła ten współczynnik w wysokości $0,045 \text{ W}/(\text{m}^2 \times \text{K})$ tj. dla warunków średniowilgotnych.

Spółdzielnia podniosła również zarzut, iż ZEC narzuca jej opracowane tabele temperatur wody grzejnej, ustalając ich zaniżony poziom. Pismem z dnia 29 października 1998r. ZEC przesłał Spółdzielni tabelę temperatur wody grzejnej w węzłach i instalacjach wewnętrznych na sezon grzewczy 1998/1999. W odpowiedzi Spółdzielnia poinformowała

ZEC (pismo z dnia 23 listopada 1998r.) o braku z jej strony akceptacji przekazanej tabeli temperatur. Podniosła, iż w wydanych przez ZEC warunkach technicznych dotyczących wykonania węzłów cieplnych, doboru ciepłomierzy i aparatury regulacyjnej, ZEC podawał parametry wody, z których wynikało, że różnica temperatur zasilania i powrotu wody sieciowej wynosi 55°C. Dla takiej różnicy temperatur i wynikającego z niej przepływu obliczeniowego wody sieciowej projektowane były wszystkie wykonane dotychczas węzły cieplne oraz dobierane przepustowości zaworów regulacyjnych automatyki. Podawane przez ZEC temperatury wody są zbyt niskie w stosunku do wymagań instalacji, a zmniejszenie różnicy temperatur do 35°C, czyli blisko o 40%, powoduje konieczność znacznego zwiększenia przepływu wody sieciowej, co w konsekwencji prowadzi do zwiększenia prędkości przepływu czynnika grzewczego i powstawania uciążliwych dla lokatorów szumów w węzłach cieplnych. Również niemożliwe do zaakceptowania Spółdzielnia uznała parametry wody instalacyjnej określone w ww. tabeli, gdyż utrzymywanie takich parametrów prowadzić będzie do ciągłego niedogrzaania mieszkań.

Ustosunkowując się do powyższego zarzutu ZEC wyjaśnił, iż stosowane tabele temperatur były uzgadniane z OIGE oraz z Urzędem Regulacji Energetyki. Stosowane przez ZEC tabele zawierają parametry określone w koncesji udzielonej przez Prezesa URE w dniu 20 października 1998r., sygn. PCC/296/350/U/OT-7/98/MK, a obecnie są nawet wyższe o 5°C niż określone w ww. koncesji. Ponadto są zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lipca 1998r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. Nr 100, poz. 642). ZEC podkreśla również, iż w węzłach cieplnych, które były uprzednio projektowane na wyższe temperatury zwiększono powierzchnię wymienników. Ponadto w sezonie grzewczym 1998/1999 nie stwierdzono niedogrzewania budynków.

W piśmie z dnia 29 listopada 1999r. Spółdzielnia poinformowała, iż obecnie ZEC przekazał jej propozycję nowej, skorygowanej, tabeli temperatur na sezon grzewczy 1999/2000, która to tabela określa znacznie korzystniejsze parametry wody instalacyjnej, a Spółdzielnia nie zgłosiła zastrzeżeń do zaproponowanej tabeli. Należy więc uznać, iż obecnie Spółdzielnia akceptuje powyższą tabelę.

Uznając, że ustalone zostały wszystkie aspekty sprawy, Urząd pismem z dnia 29 marca 2000 roku zawiadomił strony o zakończeniu postępowania dowodowego w niniejszej sprawie oraz możliwości zapoznania się z materiałem zebrany w aktach. Strony skorzystały z przysługującego im prawa.

Biorąc pod uwagę ustalony wyżej stan faktyczny, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Praktyki monopolistyczne ujawniają się na rynku. Ustalenie rynku relewantnego jest koniecznym warunkiem zastosowania ustawy antymonopolowej. W niniejszej sprawie rynkiem relewantnym (istotnym w danej sprawie w odniesieniu do przedsiębiorcy w stosunku, do którego toczy się postępowanie) jest lokalny rynek dostawy energii cieplnej w Nowym Dworze Mazowieckim.

Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. świadczy na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki usługi dostawy energii ciepłej nie spotykając się w tym zakresie z konkurencją. Ww. usługi świadczone są w ramach monopolu naturalnego (sieciowego).

ZEC posiada zatem na lokalnym rynku dostawy energii ciepłej w Nowym Dworze Mazowieckim pozycję monopolistyczną. Pozycja monopolistyczna stanowi kwalifikowaną formę pozycji dominującej.

Odnosnie zarzutu Spółdzielni dotyczącego braku zasadności działań ZEC polegających na uzależnieniu uzupełnienia instalacji wewnętrznych wodą energetyczną od zainstalowania przez Spółdzielnię liczników, należy stwierdzić, iż instalacje wewnętrzne budynków powinny być uzupełnione przez Zakład wodą wodociągową. Uzupełnianie do tej pory instalacji budynków Spółdzielni zmiękczoną wodą energetyczną dokonywane było na podstawie porozumienia zawartego ze Spółdzielnią. Działanie takie miało na celu przedłużenie sprawności, należących do Spółdzielni, instalacji wewnętrznych budynków (zmięczona woda energetyczna nie powoduje osadzania kamienia i blokowania przepływu). Tak więc dokonywane przez ZEC uzupełnianie instalacji wodą energetyczną dokonywane było w interesie i na życzenie Spółdzielni. Wbrew twierdzeniu wnioskodawcy, ZEC nie wywiera presji na Spółdzielni. Poinformował ją jedynie, iż wobec znaczącej podwyżki ceny wody energetycznej przez dostawcę tej wody, instalacje wewnętrzne budynków nie posiadające liczników wody na dopuszczenie z sieci ciepłowniczej będą uzupełniane wodą wodociągową. Poinformował także, iż dalsze uzupełnianie instalacji wodą energetyczną będzie możliwe w przypadku zamontowania przez Spółdzielnię liczników na rurociągach dopustowych, celem możliwości rozliczania pobranej wody. Ponadto ZEC nie zakwestionował prawa Spółdzielni do decydowania, jaką wodą uzupełniane mają być jej instalacje.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż działania ZEC podjęte zostały ze względów ekonomicznych, a uzupełnianie wodą energetyczną instalacji wewnętrznych leży w interesie Spółdzielni, która jest właścicielem instalacji wewnętrznych budynków i to ona zobowiązana jest ponosić koszty związane z utrzymaniem własnych urządzeń w jak najlepszym stanie.

Odnosnie zarzutu Spółdzielni narzucania przez Zakład opracowanych tabel temperatur wody grzejnej, ustalając ich zaniżony poziom, należy stwierdzić iż jak wynika z koncesji udzielonej przez Prezesa URE, nośnikiem ciepła w sieci ZEC jest woda o temperaturach 110°C w rurociągach zasilających i 65°C w rurociągach powrotnych. W przekazanej Spółdzielni tabeli temperatur ZEC określił parametry zgodne z powyższą koncesją, a nawet wyższe o 5°C. Nie można zatem w kwestii tej uznać argumentów Spółdzielni, iż Zakład narzuca opracowaną tabelę temperatur, zawierającą zaniżony ich poziom, tym bardziej że została ona ustalona z URE i zatwierdzona w koncesji.

Ponadto, jak wynika z informacji, przekazanych przez wnioskodawcę pismem z dnia 29 listopada 1999 roku, obecnie Spółdzielnia zaakceptowała przekazaną jej tabelę temperatur na sezon grzewczy 1999/2000, która to tabela określa znacznie korzystniejsze dla Spółdzielni parametry wody instalacyjnej, a co do których Spółdzielnia nie zgłosiła sprzeciwu.

Ocena sprawy w świetle art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Istotą nadużycia monopolistycznej (bądź dominującej) pozycji na rynku jest ograniczenie przez przedsiębiorcę samodzielności pozostałych uczestników rynku i wymuszanie, aby uczestniczyli w obrocie na zasadach im narzuconych i mniej korzystnych niż by to miało miejsce w warunkach istnienia konkurencji.

ZEC należąc do kategorii tzw. monopolu naturalnego ma na rynku szczególną pozycję, co powoduje, iż w negocjacjach ze swymi klientami posiada zdecydowaną przewagę kontraktową. Spółdzielnia nie ma innych możliwości zaspokajania swoich potrzeb niż zaopatrywanie się w energię produkowaną przez Zakład. Faktu tego nie zmienia również okoliczność, iż Spółdzielnia jest głównym odbiorcą energii cieplnej produkowanej przez ZEC.

Określenie wysokości zapotrzebowania mocy cieplnej tzw. mocy zamówionej należy do odbiorcy. Na takie uprawnienie Odbiorcy wskazuje § 19 pkt 2 lit. b) rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lipca 1998 roku w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. Nr 100, poz. 642), zgodnie z którym, umowy zawierane pomiędzy dostawcą a odbiorcą ciepła powinny określać w szczególności miejsca oraz warunki dostarczania i odbioru ciepła, w tym wielkość zamówionej mocy cieplnej oraz obliczeniowe natężenie przepływu nośnika ciepła i tabele regulacyjne oraz szczegółowe warunki i terminy wprowadzania zmian ustaleń w tym zakresie. Tego uprawnienia Odbiorcy nie zmieni okoliczność, iż zamówiona moc nie może być przez niego określona w sposób zupełnie dowolny; moc cieplna powinna uwzględniać przepisy prawa budowlanego, a także zapewnić utrzymanie w pomieszczeniach wymaganej temperatury wewnętrznej, stosownie do wymogów PN-82/B-02402 „Temperatury ogrzewanych pomieszczeń w budynkach”. Z drugiej jednak strony, co wymaga podkreślenia, to nie Zakład jest tutaj podmiotem uprawnionym do egzekwowania wobec Odbiorcy dochowania wspomnianych wyżej regulacji prawnych. Podobnie, nie wystarczający dla przyjęcia dyktatu Zakładu, w zakresie określenia zamówionej mocy cieplnej, jest przepis § 2 pkt 12 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 października 1998r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz. U. z 1998r. Nr 132, poz. 867, ze zm.). W świetle tego przepisu przez „zamówioną moc cieplną” należy rozumieć największy pobór ciepła dostarczanego w postaci określonego nośnika, jaki może wystąpić w warunkach obliczeniowych, przez okres co najmniej jednej godziny. Przepis ten w większym stopniu akcentuje techniczne aspekty zachodzące w źródłach ciepła, nie zaś konkretne zobowiązanie Odbiorcy w zakresie zamówienia mocy cieplnej pod rzeczywiste potrzeby ogrzewania budynków, stosownie do obowiązującej w tej mierze przepisów. Stąd też wstrzymanie się ze zmianą wielkości mocy zamówionej, do czasu przyjęcia przez Odbiorcę mocy zamówionej według propozycji Zakładu, uznać należy za przejaw nadużycia pozycji dominującej Zakładu w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 9 lutego 2000r., sygn. akt. XVII Ama 82/99). Odbiorca bowiem może zamówić mniejszą moc skoro obecna wielkość przekracza jego potrzeby i tym samym wpłynąć na obniżenie opłaty stałej (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 26 lutego 1997r., sygn. akt XVII Ama 77/96).

Także w myśl § 2 ust. 2 umowy nr 21/ZEC/99 zawartej między Spółdzielnią a Zakładem w dniu 29 grudnia 1999r. o dostawę i sprzedaż ciepła, „wielkość mocy cieplnej dla danego obiektu określana jest [...] przez odbiorcę ...”. Powyższa umowa przyznaje stronom prawo do jej zmiany (§ 12), a więc Spółdzielnia może zamówić mniejszą moc, skoro obowiązująca wielkość przekraczałaby jej potrzeby i w ten sposób wpłynąć na zmniejszenie opłaty stałej. Również w § 2 ust. 2 ww. umowy zawarto taką możliwość. Zapisano bowiem, iż „zmiana danych w zakresie zamówionych wielkości cieplnych zawartych w zleceniu wymaga nowego zlecenia i uwzględniona będzie w rozliczeniach od daty spisania przez strony protokołu potwierdzającego uzgodnienie zmian”.

Przytoczone już wyżej rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 6 października 1998 roku posługuje się określeniem „moc cieplna zamówiona przez odbiorcę” (§ 20 ust. 1 pkt 1, § 28 ust. 4), co jednoznacznie wskazuje na prawo odbiorcy do ustalenia wielkości zamawianej mocy cieplnej.

Podkreślić należy, iż gdyby odbiorca energii cieplnej nie mógł zmienić w przypadku umowy na czas nieokreślony, wielkości mocy zamówionej to byłby skazany na zapłatę za moc przekraczającą jego potrzeby, co kłóci się z logiką racjonalnego gospodarowania, w związku z ponoszeniem wydatków na zakup zbędnej energii cieplnej.

Spółdzielnia dokonała inwestycji przeprowadzając docieplanie budynków zmniejszając w ten sposób ubytki ciepła, stąd do właściwego ogrzewania mieszkań potrzebna była znacznie mniejsza ilość energii cieplnej. I nie są w przedmiotowej sprawie istotne przyczyny różnicy w określeniu wielkości mocy zamówionej przez obie strony oraz kwestie ustalenia panujących warunków (ZEC wyliczając przedmiotową wielkość, przyjął współczynnik λ dla styropianu (na podstawie normy PN-91/B-02020) w wysokości 0,050 W/(m²×K) tj. dla warunków wilgotnych, zaś Spółdzielnia przyjęła ten współczynnik w wysokości 0,045 W/(m²×K) tj. dla warunków średniowilgotnych).

Istotne jest, iż to Spółdzielnia ma prawo określenia potrzebnej jej mocy cieplnej. Zatem jej działania zmierzające do wprowadzenia w umowie zmiany dotyczącej zmniejszenia wielkości mocy zamówionej, która pozwala na finansowe oszczędności należy uznać nie tylko za ekonomicznie uzasadnione, ale także za zgodne z prawem.

Tym samym działania Zakładu polegające na odmowie uznania zmniejszonej mocy zamówionej stanowi zatem przejaw nadużywania siły rynkowej, nosząc znamiona praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej (punkt I sentencji niniejszej decyzji).

Ocena sprawy w świetle art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej.

Art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej stanowi, iż praktyką monopolistyczną jest sprzedaż towarów w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub innych podmiotów.

Powyższy przepis ma z punktu widzenia wolnej konkurencji zapewnić równość szans prowadzenia działalności gospodarczej. Nierównoprawne traktowanie przez podmiot dominujący na rynku innych jego uczestników nie tylko naraża je na straty, ale także przeciwdziała rozwojowi konkurencji. Przepis ten chroni zarówno kontrahentów i konkurentów podmiotu dominującego jak i inne podmioty, które mogą być dotknięte skutkami nierównoprawnego traktowania. Przedsiębiorstwu o pozycji dominującej na rynku nie wolno utrudniać innym podmiotom działalności gospodarczej (w zakresie dostępnym przedsiębiorstwom tego samego rodzaju), jak również bez uzasadnionego powodu różnie je traktować (S. Gronowski „Ustawa antymonopolowa. Komentarz”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 1996r., str. 126).

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z nierównoprawnym traktowaniem przez ZEC Spółdzielni – odbiorcy energii cieplnej. Wynika ono z faktu, iż pomimo, że Spółdzielnia odmówiono rozliczenia wybudowanych przez nią urządzeń infrastruktury ciepłowniczej, pobiera się od niej opłaty za dostawę energii w takiej samej wysokości, jak od odbiorców, którzy nie musieli sfinansować takich urządzeń, bądź pomiędzy nimi a ZEC doszło do rozliczenia w drodze umowy kosztów wybudowania tych urządzeń.

ZEC pobiera od wszystkich kontrahentów opłaty za dostawę energii cieplnej w takiej samej wysokości. Dlatego też ci, którzy budowali urządzenia na swój koszt, uzyskali dostęp do ww. usług znacznie wyższym kosztem, jako, że ZEC stosując jednakowe ceny za usługi, nie rekompensował odbiorcom poniesionych przez nich nakładów np. poprzez stosowne obniżenie cen (por.: wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 17 grudnia 1997r., sygn. akt. XVII Ama 52/97).

Nie można również uznać argumentów ZEC, iż stosowanie nieodpłatnego przejmowania przyłączy było zasadą stosowaną przez ZEC wobec wszystkich, a zatem nie może być mowy o uprzywilejowaniu kogokolwiek.

Spółdzielnia własnym kosztem i staraniem wybudowała odcinek sieci cieplnej w ulicy Daszyńskiego, który to odcinek ZEC może wykorzystać do poprawy zasilania odbiorców istniejących oraz zasilania z niego większych grup odbiorców, tym bardziej, że wydane warunki techniczne zmusiły Spółdzielnię do uwzględnienia w dokonywanej inwestycji zwiększenia przepływu dla dostarczenia czynnika grzewczego o 30%. Mimo tych inwestycji Spółdzielnia obowiązuje te same ceny co pozostałych odbiorców nie ponoszących tak ogromnych kosztów związanych z przyłączeniem. ZEC pobiera od wszystkich odbiorców zawsze jednakową cenę za dostarczaną energię bez względu na to, czy dani odbiorcy musieli całkowicie samodzielnie sfinansować urządzenia ciepłownicze, które zgodnie z zasadą przyjętą przez ZEC zawsze przejmowane były nieodpłatnie, czy też podłączani byli bez konieczności bez dokonywania inwestycji np. dlatego że umożliwiają to inwestycje już dokonane przez innego odbiorcę.

Zatem w następstwie odmowy udzielenia Spółdzielni odpowiedniej obniżki w opłatach za dostarczaną energię ciepłą ze względu na poniesione koszty budowy urządzeń infrastruktury ciepłowniczej, dochodzi do nierównoprawnego jej traktowania w porównaniu z innymi odbiorcami, którym energia ciepła jest dostarczana bez analogicznych świadczeń.

Stąd naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej należy uznać za udowodnione (pkt II sentencji decyzji).

Ocena sprawy w świetle art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej.

Art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej stanowi, iż praktyką monopolistyczną jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści.

Dla stwierdzenia praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

- narzucenie warunków umowy przez podmiot dominujący kontrahentowi,
- uciążliwy charakter tych warunków,
- osiągnięcie nieuzasadnionych korzyści przez przedsiębiorcę.

Narzucanie uciążliwych warunków umowy musi mieć charakter przymusowy, wymuszony przez podmiot dominujący posiadaną siłą rynkową. W praktyce rodzą się wątpliwości, czy dany uciążliwy warunek umowy jest narzucony kontrahentowi, czy też został dobrowolnie wynegocjowany w ramach swobody umów, w granicach określonych w art. 353¹ k.c.

Za uciążliwy warunek umowy orzecznictwo antymonopolowe uznaje każdy warunek, oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych

w stosunkach danego rodzaju. Ustalenia te powinny być dokonane według kryteriów obiektywnych. Należałoby tutaj w szczególności rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia wolnej konkurencji i tym samym swobody kształtowania przez obie strony treści umowy, przedsiębiorca byłby w stanie wynegocjować kwestionowane postanowienia umowy (wyrok S.A. z dnia 29 grudnia 1993r., sygn. akt XVII Amr 68/93; Wok. 1994, Nr 7). Natomiast osiągnięte przez przedsiębiorcę nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów narzuconych kontrahentowi. W relacjach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń uczestników umowy nieuzasadnione korzyści określają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione korzyści powinny być osiągnięte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy (wyrok S.A. z 24 stycznia 1991r., sygn. akt Amr 2/90; Wok. 1992, Nr 2).

W niniejszej sprawie nie można mieć wątpliwości, że warunki umowy dotyczące wykonania własnym kosztem i staraniem urządzeń ciepłowniczych, a także wykonanie modernizacji węzłów cieplnych należących do ZEC zostały spółdzielni narzucone. Bezsporne i niekwestionowane w toku postępowania jest, że ZEC na lokalnym rynku dostaw energii cieplnej w Nowym Dworze Mazowieckim posiada pozycję monopolistyczną. Dysponuje więc przewagą kontraktową względem swoich kontrahentów, co umożliwia mu narzucanie uciążliwych warunków umów.

Orzecznictwo kieruje się zasadą racjonalnego postępowania kontrahenta podmiotu dominującego. Aczkolwiek umowa jest podstawowym instrumentem organizującym współpracę stron i art. 353¹ k.c. konstruuje w tym względzie zasadę swobody umów, niemniej jednak w świetle powołanego wyżej przepisu treść umowy nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Jednostronne kształtowanie warunków umownych jest sprzeczne z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c.

Nie ulega wątpliwości, iż konieczność wybudowania urządzeń energetyki cieplnej jak i konieczność dokonywania modernizacji węzłów cieplnych należących do ZEC został Spółdzielni narzucony, w wyniku posiadanej przez ZEC siły rynkowej. Na to, iż warunki te zostały Spółdzielni narzucone wbrew jej woli wskazuje również fakt, iż Spółdzielnia wielokrotnie domagała się, a także domaga się w dalszym ciągu rozliczenia dokonanych przez siebie inwestycji tak związanych z wykonaniem nowych urządzeń jak i modernizacją węzłów cieplnych uznając, iż działanie ZEC w tym zakresie jest bezprawne i godzi w jej interesy.

Niewątpliwie jest także to, że w warunkach wolnej konkurencji Spółdzielnia nie przyjęłaby narzuconych przez Zakład warunków, które jak wykazane zostanie w dalszej części decyzji - mają charakter uciążliwy.

W świetle uchwały Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 1991r. (Dz. U. z 1991r. Nr 116, poz. 507) podłączenie urządzeń energetycznych do sieci zakładu energetycznego wywiera skutki w sferze prawa własności. Z tym momentem urządzenia te przechodzą na własność zakładu energetycznego, a to stosownie do art. 49 i 191 k.c. Przejście sfinansowanych przez konsumentów urządzeń na rzecz przedsiębiorcy bez zrekompensowania poniesionych nakładów na budowę jest zatem z jednej strony uciążliwością dla odbiorcy, a z drugiej strony przysparza zakładowi nieuzasadnionych korzyści, gdyż z naruszeniem zasady ekwiwalentności świadczeń, wynikających z umów wzajemnych (art. 487 § 2 k.c.) uzyskał mienie znacznej wartości, które wykorzystuje do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. W tej sytuacji przedsiębiorca

energetyczny nie może uchylić się od rozliczenia tych nakładów w umowie, z tym że partycypacja (i jej zakres) może przybierać różne formy. Według ww. uchwały stosunki między przedsiębiorcami energetycznymi a odbiorcami energii, na których koszt wykonane zostały urządzenia energetyczne w celu poboru energii, podlegają ocenie na podstawie przepisów kodeksu cywilnego. Uchwała wskazuje bowiem, że w ramach swobody umów strony mogą w drodze porozumienia ustalić, kto ma ponosić wspomniane koszty i nie jest wyłączone umowne obciążenie nimi odbiorcy.

ZEC w wydanych warunkach technicznych zobowiązał Spółdzielnię do wybudowania własnym kosztem i staraniem urządzeń energetycznych. Następnie z momentem podłączenia tych urządzeń do sieci energetycznej ZEC stał się ich właścicielem. Spółdzielnia zaangażowała zatem swoje środki finansowe na inwestycje, które następnie przeszły na majątek Zakładu. Wskazuje to na niewątpliwą uciążliwość takich warunków, a brak jakichkolwiek rozliczeń w tym względzie pomiędzy Spółdzielnią a Zakładem wskazuje na uzyskanie przez ZEC nieuzasadnionych korzyści.

Należy podkreślić, że w przedmiotowej sprawie nie chodzi o proste zobowiązanie Zakładu do zwrotu całości nakładów poczynionych przez Spółdzielnię, ale o to aby strony ustaliły zakres wzajemnych obciążeń z tytułu wykonania a następnie przejęcia urządzeń z poszanowaniem zasady ekwiwalentności świadczeń. Takie stanowisko zajmuje Sąd Antymonopolowy stwierdzając, że partycypacja w kosztach realizacji inwestycji energetycznych (w tym również ciepłowniczych) może przybierać różne formy i bynajmniej nie oznacza zwrotu odbiorcy całości nakładów (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 12 marca 1997r., sygn. akt XVII Ama 78/96). Jest bowiem bezsporne, że z urządzeń wybudowanych przez odbiorcę każda ze stron odnosi korzyści. I tak, odbiorca ma możliwość korzystania z ciepła, a Zakład osiąga zyski ze sprzedaży energii cieplnej. Jednakże o takich obopólnych korzyściach ZEC zdaje się – jak to wynika z prezentowanego w trakcie postępowania stanowiska – zapominać. W opinii ZEC fakt, że Spółdzielnia będzie mogła korzystać z ciepła, a ZEC przejmie na siebie obowiązki i uciążliwości związane z utrzymaniem i konserwacją urządzeń jest wystarczający do obciążenia Spółdzielni kosztami budowy tych urządzeń. Takie podejście jest nie do zaakceptowania. ZEC będzie musiał ponosić wszelkie obciążenia związane z utrzymaniem urządzeń w należytym stanie technicznym dlatego, że stanowią one jego własność i dlatego że w wyniku nieodpłatnego przejęcia powiększyły one aktywa Zakładu. Nie są to zatem obowiązki „przejęte” od Spółdzielni, ale absolutnie oczywiste i naturalne obowiązki właścicielskie ZEC.

W przedmiotowej sprawie Spółdzielnia wykonała i sfinansowała w 100% budowę odcinka sieci ciepłej w ulicy Daszyńskiego - przewidywanej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, jak również własnym kosztem i staraniem wykonała urządzenia ciepłownicze doprowadzające ciepło do budynków usytuowanych przy ulicy Daszyńskiego 7 i 14, Magistrackiej 1 i Sobieskiego 8. Wymuszanie przez ZEC na Odbiorcy takiego sposobu finansowania w świetle powyższych przepisów jest niedopuszczalne.

W niniejszej sprawie za uciążliwy warunek postawiony ZEC należy uznać więc wykonanie własnym kosztem i staraniem przez Spółdzielnię urządzeń ciepłowniczych doprowadzających ciepło do budynków usytuowanych przy ulicy Daszyńskiego 7 i 14, Magistrackiej 1 i Sobieskiego 8, oraz budowę odcinka sieci ciepłej w ulicy Daszyńskiego przewidywanej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Uciążliwym warunkiem jest również konieczność zwiększenia średnic rurociągów o 30% w budowanym przez Spółdzielnię odcinku sieci ciepłej. Powyższy warunek postawiony Spółdzielni, jak wyjaśnia sam Zakład, podyktowany jest możliwością przyłączenia potencjalnych odbiorców

zamieszkujących w budynkach nie należących do Spółdzielni (pismo ZEC z dnia 6 lipca 1999r).

Aktualnie - jak przyznaje ZEC - wszystkie budynki Spółdzielni są włączone do miejskiej sieci ciepłej. A więc z chwilą podłączenia urządzeń wykonanych przez Spółdzielnię z siecią ZEC stały się one jego własnością, na mocy art. 49 i 191 k.c. (nie ma zatem znaczenia fakt nie przekazania ww. urządzeń protokołami zdawczo-odbiorczymi), co obliguje wykazany wyżej obowiązek rozliczenia kosztów ich wybudowania. Jak wykazało postępowanie, do rozliczenia kosztów wybudowania ww. urządzeń, na drodze umowy cywilno-prawnej, nigdy nie doszło, mimo że Spółdzielnia zwracała się w tej sprawie do ZEC. Również w toku niniejszego postępowania. Należy podkreślić, iż ZEC uporczywie odmawiał dokonania stosownych rozliczeń. ZEC przejął zatem wszystkie wykonane przez Spółdzielnię w 100% urządzenia na swój majątek.

ZEC uznał, iż jako partycypację w kosztach budowy odcinka sieci ciepłej należy traktować poniesione przez ZEC koszty związane ze zwiększeniem średnic rurociągu ciepłego na odcinku od ul. Warszawskiej do odgałęzienia w ul. Daszyńskiego. Należy podkreślić, iż ww. odcinek sieci jest własnością ZEC, w związku z czym to Zakład powinien ponosić wszelkie koszty związane z jego modernizacją. Jest rzeczą oczywistą, iż każdy właściciel majątku musi liczyć się i ponosić koszty konserwacji i remontów, a także koniecznych modernizacji. Ponadto zwiększenie średnic rurociągów stworzyło Zakładowi warunki przyłączenia nowych odbiorców, dzięki którym ZEC, świadcząc usługi będzie osiągał zyski. Zakład nie ma prawa przerzucać na kontrahenta w tym wypadku Spółdzielnię obowiązku pozyskiwania środków na prowadzenie swojej działalności. I nie można rozróżniać w przedmiotowej sprawie kosztów wybudowania przez odbiorcę urządzeń jedynie dla własnych potrzeb (np. przyłącza) i tych które w przyszłości mogą zostać wykorzystane dla ułatwienia podłączenia innym odbiorcom (odcinki sieci). Oczywiście zakres partycypacji będzie w takich wypadkach różny, jednak w żadnym razie ZEC nie może odmówić jakiegokolwiek rozliczenia.

Rozpatrując niniejszą sprawę, należy uwzględnić dorobek orzeczniczy Sądu Antymonopolowego odnoszący się do stosunków umownych zakładów energetycznych i ich kontrahentów. Rozstrzygnięcia Sądu Antymonopolowego dotyczyły umów zawieranych przez Zakłady Energetyczne z innymi podmiotami (w szczególności gminami oraz spółdzielniami mieszkaniowymi), na podstawie których podmioty te zobowiązały się do wybudowania własnym kosztem i staraniem urządzeń energetycznych, a następnie do przekazania ich nieodpłatnie na własność Zakładu bez dokonania rozliczenia poniesionych przez inwestora nakładów na tę budowę. Sąd Antymonopolowy stanął na stanowisku, iż „narzucenie kontrahentowi umowy zakładającej nieekwiwalentność świadczenia monopolistycznego dostawcy wobec świadczenia drugiej strony, z naruszeniem zasady wyrażonej w art. 487 § 2 k.c., a w szczególności w zakresie przerzucenia na kontrahenta obowiązku finansowania infrastruktury energetycznej dostawcy, stanowi przejaw praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej.

Jak stwierdził Sąd Antymonopolowy w jednym z orzeczeń, przejmując na swój majątek urządzenia energetyczne zakład powinien przeprowadzić stosowne rozliczenie z odbiorcą, na warunkach uwzględniających zasadę ekwiwalentności świadczeń (wyrok S.A. z dnia 12 lutego 1999r.; sygn. akt XVII Ama 93/98). Podobnie w wyroku z dnia 4 października 1993 roku (sygn. akt. XVII Amr 29/93) Sąd Antymonopolowy stwierdził, iż umowy darowizny sieci i instalacji energetycznych zawierane z gminami przez zakład energetyczny, posiadający na rynku pozycję monopolistyczną, w wyniku których, wbrew

zasadzie ekwiwalentności świadczeń, przeszło na stan majątkowy zakładu energetycznego mienie znacznej wartości, są przejawem nadużycia pozycji dominującej na rynku i stanowi praktykę monopolistyczną z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej.

Dokonanie zatem przez Urząd oceny ewentualnego rozliczenia, a w przypadku ich braku – rozliczenie takie pomiędzy stronami powinno nastąpić na podstawie przepisów kodeksu cywilnego, a zatem zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń wyrażoną w art. 487 § 2 k.c. Ustawa antymonopolowa nie zawiera bliższych zasad odnoszących się do kwestii ekwiwalentności świadczeń uczestników umowy o przyłączenie do sieci energetycznej dostawcy. Zgodnie z aktualnym orzecznictwem Sądu Antymonopolowego w analogicznych sprawach (wyrok S.A. z dnia 2 czerwca 1999r. sygn. akt XVII Ama 21/99), nie ma przeszkód dla oceniania zachowania przedsiębiorcy energetycznego z punktu widzenia zasady ekwiwalentności świadczeń przy odpowiednim posiłkowym braniu pod uwagę kryteriów wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 1997r. Nr 54, poz. 348 z późn. zm.) oraz przepisów do niej wykonawczych tj. rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lipca 1998 roku w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców - Dz. U. z 1998r. Nr 100, poz. 642 (zwanego dalej: rozporządzeniem przyłączeniowym) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 października 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach - Dz. U. Nr 132, poz. 867 z późn. zm. (zwanego dalej: rozporządzeniem taryfowym).

Zgodnie z § 17 ust. 1 i 3 ww. rozporządzenia przyłączeniowego, gdy przyłączenie wężła cieplnego w obiekcie odbiorcy dotyczy sieci ciepłowniczej, przewidzianej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, przedsiębiorstwo ciepłownicze pokrywa koszty przyłączenia wężła cieplnego, obejmującego koszty budowy przyłącza do ściany pomieszczenia wężła cieplnego, jeżeli umowa o przyłączenie nie stanowi inaczej. Natomiast w przypadku, gdy przyłączenie wężła ciepłowniczego dotyczy sieci ciepłowniczej, której nie przewiduje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zakres rozbudowy sieci ciepłowniczej i budowy przyłączenia muszą być określone w umowie o przyłączenie. Warunki przyłączenia stanowią podstawę do określenia przez strony zakresu umowy o przyłączeniu do sieci, a to stosownie do § 8 rozporządzenia przyłączeniowego. Umowa winna określać sposób finansowania przyłącza za realizację którego, zgodnie z § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia przedsiębiorstwo ciepłownicze pobiera opłatę, która winna pokryć poniesione koszty przyłączenia odbiorców, nawet gdy sieć znajduje się w planie zagospodarowania przestrzennego. W niniejszej sprawie taka umowa nie została zawarta. Zgodnie z § 17 ww. rozporządzenia koszty winny być zatwierdzone w taryfie za ciepło.

Należy także podkreślić, iż w dniu 14 czerwca bieżącego roku weszły w życie przepisy wprowadzające zmiany do ustawy Prawo energetyczne. Dotyczą one m.in. kosztów przyłączenia do sieci nowych odbiorców, które to koszty zostały ograniczone. I tak art. 7 ust. 4 mówi, iż przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej, paliw gazowych lub ciepła są obowiązane zapewniać realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączeń podmiotów ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w przepisach, o których mowa w art. 9 i 46, oraz w założeniach, o których mowa w art. 19, pobiera się opłatę określoną na podstawie ustalonych w taryfie stawek opłat za przyłączenie do sieci. Art. 7 ust. 5 określa z kolei, iż stawki opłat za przyłączenie do sieci, o których mowa w ust. 4, kalkuluje się na podstawie

jednej czwartej średniorocznych nakładów inwestycyjnych na budowę odcinków sieci służących do przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie, określonych w planie rozwoju, o którym mowa w art. 16.

Mimo, iż w momencie wydawania przez ZEC warunków technicznych Spółdzielni nie obowiązywały jeszcze wskazane wyżej przepisy wykonawcze, to jednak nie stoi na przeszkodzie, ażeby posiłkować się nimi przy ocenie przedmiotowej sprawy, tak ja wskazuje na to Sąd Antymonopolowy. Ponadto należy zauważyć, że w momencie wydawania przedmiotowych warunków technicznych obowiązywały przepisy ustawy Prawo energetyczne. Zgodnie z art. 7 ust. 4 ww. ustawy w kształcie obowiązującym do dnia 14 czerwca 2000r. przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej, paliw gazowych lub ciepła mają obowiązek zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym przyłączeń odbiorców, pod warunkiem, że sieci te przewidziane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, na warunkach określonych przepisami, o których mowa w art. 9 i 46, oraz w planie, o którym mowa w art. 20. Realizacja i finansowanie rozbudowy sieci, których nie przewiduje się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jest przedmiotem umowy zainteresowanych stron (art. 7 ust. 5).

Wymuszając na Spółdzielni wykonanie i sfinansowanie w 100% urządzeń ciepłowniczych doprowadzających ciepło do budynków przy ul. Daszyńskiego 7 i 14, Magistrackiej 1 i Sobieskiego 8, oraz odcinka sieci ciepłej przewidzianego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, przy dodatkowym zwiększeniu średnicy rurociągów o 30% w budowanej w ulicy Daszyńskiego sieci ciepłej, przejmując następnie wykonane urządzenia na własny majątek ZEC zignorował tak przepisy ustawy Prawo energetyczne jak i przepisy prawa cywilnego. ZEC absolutnie odmówił dokonania rozliczeń inwestycji wykonanych przez Spółdzielnię w 1999r. mimo iż wskazane wyżej przepisy rozporządzeń: przyłączeniowego i taryfowego weszły w życie a taryfy ZEC zostały decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zatwierdzone.

Tym samym działania Zakładu mają charakter narzucania uciążliwych warunków umów, przysparzających mu nieuzasadnione korzyści.

Uciążliwym warunkiem umowy przynoszącym ZEC nieuzasadnione korzyści jest także wymuszanie na Spółdzielni dokonywania modernizacji węzłów ciepłych należących do ZEC.

Nie ulega wątpliwości - jak wykazano na wstępie - iż warunki te zostały Spółdzielni narzucone i Spółdzielnia nie przyjęłaby ich, gdyby miała możliwość wyboru. Źródła uciążliwości, a w konsekwencji nieuzasadnionych korzyści po stronie Zakładu tkwią natomiast - w rozpatrywanym przypadku - w przerzucaniu przez ZEC na Odbiorcę swoich właścicielskich obowiązków. Takie działanie powoduje, iż majątek będący własnością Zakładu został ulepszony i zmodernizowany przez jego kontrahenta - czyli Spółdzielnię.

Należy po raz kolejny podkreślić, co zgodne jest z obowiązującym orzecznictwem antymonopolowym, że w normalnych warunkach obrotu gospodarczego przedsiębiorca nie finansuje drugiemu przedsiębiorcy, w sposób bezpośredni, środków trwałych, za których pośrednictwem prowadzi działalność gospodarczą, uzyskując tym samym określone korzyści finansowe (por.: wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 11 marca 1997 roku, sygn. akt XVII Ama 71/97 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1993 roku, sygn. ICRN 72/93).

Dokonanie przez Spółdzielnię modernizacji węzłów ciepłych należących do ZEC powoduje, że majątek Zakładu został kosztem Spółdzielni powiększony o kolejne urządzenia. Wszelkie - jak już wspomniano powyżej - koszty konserwacji i remontów, a także koszty

modernizacji to koszty, z którymi liczyć się musi i ponosić je każdy właściciel majątku, bez względu na wykonywaną przez siebie działalność. Przerzucanie tych kosztów na Odbiorcę, z racji posiadanej siły rynkowej, jest niezgodne z prawem.

Nie ma tu znaczenia, iż ZEC z własnych środków zakupi i zamontuje część urządzeń (wymiennik ciepła, reduktor ciśnienia na dopuszczenie wody sieciowej do instalacji wewnętrznej), istotne jest, iż Spółdzielnia – do której zadań statutowych nie należy bynajmniej jakakolwiek działalność energetyczna, została zobowiązana do zakupu pozostałych urządzeń, a także do ich montażu. Nie można nie zgodzić się z argumentacją Spółdzielni, iż koszty modernizacji i ulepszania węzłów cieplnych powinien ponosić właściciel, którym – co Zakład sam przyznaje - jest ZEC. Działania ZEC należy uznać za niedopuszczalne i stanowiące przejaw praktyki monopolistycznej.

Stąd naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej należy uznać za udowodnione (pkt III i IV sentencji niniejszej decyzji).

Biorąc powyższe pod uwagę orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury w m.st. Warszawie.

DYREKTOR
Delegatury w m.st. Warszawie
Janusz Król

Otrzymują:

Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
ul. Przemysłowa 1
05-100 NOWY DWÓR MAZOWIECKI

Spółdzielnia Mieszkaniowa
Lokatorsko-Własnościowa „Dążność”
ul. Bohaterów Modlina 30
05-100 NOWY DWÓR MAZOWIECKI